

**UCHWAŁA NR XLVII/296/2022
RADY GMINY ZAWONIA**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024

Na podstawie art. 7 ust. 1 i 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt. 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zawonia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Zawonia

Grażyna Ogrodowicz-Nitka

Załącznik do uchwały Nr XLVII/296/2022

Rady Gminy Zawonia

z dnia 29 grudnia 2022 r.

Program

Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia

na lata 2022-2024

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE ZAWONIA	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	11
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	12
2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	13
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	15
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	15
2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	15
2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE ”ZA ŻYCIEM”, ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE	21
2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY	25
2.3.1.4. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ..	26
2.3.1.5. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY	28
2.3.1.6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	29
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	33
2.4. BADANIA ANKIETOWE	35
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	35
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH	39
2.5. ANALIZA SWOT	42
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	46
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	49
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	49
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	50
4. REALIZACJA PROGRAMU	63
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	63
4.2. FINANSOWANIE.....	63
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	63
SPIS TABEL I WYKRESÓW	65

WPROWADZENIE

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszymi przyczynami niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawoni przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2022-2024, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2019-2021.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2022 r. poz. 1360) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18. roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2021-2026.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

ZAWONIA

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Zawonia została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 24 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do mieszkańców oraz 2 ankiety wypełnione przez pedagogów i dyrektorów z placówek systemu oświaty.

Wśród ankietowanych było 87% kobiet i 13% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (34%) oraz 26-35 lat i 36-45 lat (po 29%). Znacznie mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły osoby w wieku 20-25 lat (8%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia i osoby powyżej 55 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 50% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (21%) i zasadniczym zawodowym (13%), zaś 16% respondentów nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 58% wszystkich respondentów ankiety mieszka na terenie gminy Zawonia od urodzenia, a 38% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 4 do 20 lat, natomiast 4% ankietowanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
24	kobiety (87%)	20-25 lat (8%)	od urodzenia (58%)	zasadnicze zawodowe (13%)
		26-35 lat (29%)		
		36-45 lat (29%)	od 4 do 20 lat (38%)	średnie (21%)
	mężczyźni (13%)	46-55 lat (34%)	brak deklaracji (4%)	wyższe (50%)
				brak deklaracji (16%)

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024 są rodziny zamieszkujące teren gminy Zawonia, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina wiejska Zawonia położona jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w obrębie wschodniej części powiatu trzebnickiego. Zajmuje powierzchnię 117,5 km² i jest jedną z sześciu powiatowych jednostek terytorialnych. Gmina graniczy administracyjnie z następującymi gminami: od północy z gminami powiatu milickiego – Milicz i Krośnice, od wschodu z gminą Dobroszyce w powiecie oleśnickim, od południa z gminą Długołęka w powiecie wrocławskim oraz od południowego zachodu i zachodu z gminą Trzebnica (powiat trzebnicki). W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem 23 jednostki pomocnicze (sołectwa): Budczyce, Cielętniki, Czachowo, Czeszów, Głuchów Dolny, Grochowa, Kałowice, Ludgierzowice, Miłonowice, Niedary, Pęciszów, Pstrzejowice, Prawocice, Rzędziszowice, Radłów, Sędzice, Skotniki, Sucha Wielka, Tarnowiec, Trzęsowice, Złotów, Zawonia i Stanięcice. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką jest siedziba gminy – sołectwo Zawonia (1 318 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Radłów (50 osób).

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 340 (Oleśnica – Trzebnica – Ścinawa), która zapewnia połączenia z drogami ekspresowymi nr S5 i nr S8. W pobliżu zachodniej granicy gminy biegnie także droga krajowa nr 15 (Trzebnica – Gniezno – Toruń – Ostróda). Usługi komunikacyjne w gminie świadczy prywatny przewoźnik – firma Ekspres Bus.

Gmina ma charakter rolniczy, rozwija też funkcje usługowo-handlowe i mieszkalne oraz, z uwagi na walory krajobrazowe i cenne przyrodniczo tereny, także turystyczne.

W strukturze użytkowania terenu przeważają użytki rolne, które zajmują blisko 57% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią 39% jej terenu.

Według danych statystycznych GUS-u w latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie wzrosła z 544 do 605. Spośród nich najwięcej działało w takich branżach, jak: budownictwo (158), handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych (136), a także przetwórstwo przemysłowe (49).

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie jest zróżnicowany. Według danych statystycznych GUS-u bardzo dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, która w 2020 r. zaopatrywała w wodę 93,3% mieszkańców, natomiast dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga słabiej rozwinięta sieć gazowa, z której korzystało 22,7% osób. Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadało niespełna 2% mieszkańców. Odbiór i utylizację ścieków zapewnia oczyszczalnia ścieków w miejscowości Sucha Wielka oraz oczyszczalnie przydomowe.

W latach 2019-2021 realizowano na terenie gminy wiele inwestycji infrastrukturalnych, były to m.in.: budowa oświetlenia drogowego i chodników na terenie gminy; przebudowa i modernizacja dróg gminnych; wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych (montaż 101 instalacji PV oraz 26 pomp ciepła); budowa i uruchomienie nowej studni dla stacji uzdatniania wody w Zawoni; remont budynku szkolnego oraz budowa Centrum Inicjatyw Lokalnych w Czeszowie; budowa pumptraka, placów zabaw i otwartych stref aktywności na terenie gminy; adaptacja pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury na siedzibę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; remont w budynku świetlicy wiejskiej w Rzędziszowicach; budowa świetlicy wiejskiej w Cielętnikach; remont Biblioteki Publicznej w Zawoni, adaptacja budynku świetlicy wiejskiej w Czeszowie na nową siedzibę Filii Gminnej Biblioteki Publicznej; remont i termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Zawoni wraz z przystosowaniem pomieszczeń na potrzeby przedszkola.

W gminie funkcjonują: 3 placówki wychowania przedszkolnego (1 publiczne przedszkole, 2 oddziały przedszkolne w szkołach) oraz 2 szkoły podstawowe. W roku szkolnym 2020/2021 do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 186 dzieci, a do szkół podstawowych 567 uczniów. Na terenie gminy działają także Centrum Terapii Beata Szymańska oraz 26. Szczep Harcerski „Agricola” w Czeszowie, które realizują zadania placówek wsparcia dziennego.

Działalność kulturalną w gminie prowadzą Gminny Ośrodek Kultury w Zawoni, Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni wraz z filią w Czeszowie, Galeria „Po Schodach” w Zawoni oraz Centrum Inicjatyw Lokalnych w Czeszowie, a także 11 gminnych świetlic wiejskich.

Zadania ochrony zdrowia w gminie realizują 2 publiczne zakłady opieki zdrowotnej (Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni i Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni z Filią w Czeszowie – Wiejski Ośrodek Zdrowia). Na terenie gminy funkcjonują 2 apteki i 1 punkt apteczny.

Rozwój kultury fizycznej, amatorskiego ruchu sportowego i działalności rekreacyjnej możliwy jest dzięki gminnym obiektom rekreacyjno-sportowym, wśród których są m.in.: sala widowiskowo-sportowa w Tarnowcu, boiska do piłki nożnej w Czeszowie, Zawoni, Złotowie, Sędzicach i w Pęciszowie, boiska do siatkówki w Zawoni, Kałowicach, Pęciszowie, Skotnikach, Niedarach i Sędzicach, boiska do koszykówki w Zawoni i Czeszowie, pumptrack oraz boiska szkolne i sale gimnastyczne w szkołach, a także otwarte strefy aktywności, place zabaw i siłownie zewnętrzne. Na terenie gminy zarejestrowane są 2 kluby sportowe oraz 1 uczniowski klub sportowy.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej. Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Trzebnicy.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2021 r. gmina Zawonia liczyła 5 887 mieszkańców, w tym 2 903 kobiety, które stanowiły 49,31% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w przybliżeniu 50 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 192	1 195	1 187
udział w liczbie mieszkańców	20,3%	20,4%	20,2%
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 625	3 600	3 581
udział w liczbie mieszkańców	61,8%	61,3%	60,8%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 052	1 077	1 119
udział w liczbie mieszkańców	17,9%	18,3%	19,0%
liczba mieszkańców ogółem	5 869	5 872	5 887

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności gminy systematycznie rosła, wahaniom ulegała liczba dzieci i młodzieży, spadek liczebności miał miejsce w obrębie osób

w wieku produkcyjnym, wzrastała natomiast populacja najstarszych mieszkańców. Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Zawonia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba urodzeń	46	60	58
liczba zgonów	59	64	64
przyrost naturalny	-13	-4	-6

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
zameldowania spoza gminy	65	83	56
wymeldowania poza gminę	79	59	63
saldo migracji ogółem	-14	+24	-7

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

W latach 2019-2021 liczba urodzeń w gminie ulegała wahaniom, natomiast liczba zgonów w 2020 r. wzrosła w stosunku do 2019 r., zaś w latach 2020-2021 utrzymywała się na takim samym poziomie. Przyrost naturalny był w rozpatrywanym okresie stale ujemny, bowiem liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji wahało się i było w 2019 r. oraz w 2021 r. ujemne, natomiast w 2020 r. wykazało wartość dodatnią.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W latach 2019-2021 stan zasobów mieszkaniowych gminy nie ulegał zmianom, bowiem zarówno liczba mieszkań komunalnych, jak i liczba mieszkań socjalnych utrzymywała się na tym samym poziomie. W rozpatrywanym okresie gmina posiadała po 14 mieszkań komunalnych, w których zamieszkiwało po 8 osób w każdym roku analizy oraz 1 mieszkanie socjalne, które w latach 2019-2021 nie było zamieszkałe. Dane szczegółowe prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba mieszkań komunalnych	14	14	14
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	8	8	8
liczba wniosków złożonych o mieszkania z zasobów gminy	0	0	0
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	0	0	0

liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0
--	---	---	---

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Zawonia tej formy pomocy udzielał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W analizowanym okresie dodatków mieszkaniowych w gminie Zawonia nie przyznawano.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy w latach 2019-2020 liczba osób bezrobotnych w gminie wzrosła, a w roku 2021 utrzymała się na tym samym poziomie: 95 osób na koniec 2019 roku, 105 osób na koniec roku następnego i 105 osób na koniec roku 2021. W latach 2019-2020 r. wśród pozostających bez pracy osób większość stanowiły kobiety, ich liczba wyniosła odpowiednio: 56 (w stosunku do 39 mężczyzn) na koniec 2019 r., i 58 (w stosunku do 47 mężczyzn) na koniec 2020 r., natomiast w ostatnim roku analizy tendencja uległa zmianie, bowiem większość stanowili mężczyźni – 55 (w stosunku do 50 kobiet) na koniec 2021 r. Dane dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 625	3 600	3 581
liczba bezrobotnych w gminie	95	105	105
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,62%	2,92%	2,93%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	56	58	50
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	58,95%	55,24%	47,62%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
stopa bezrobocia w powiecie trzebnickim	5,1%	5,6%	4,7%
stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim	4,6%	5,6%	4,8%
stopa bezrobocia w kraju	5,2%	6,2%	5,4%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Trzebnicy oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2019-2021 powiat trzebnicki charakteryzował się niższą, w stosunku do kraju stopą bezrobocia, natomiast w porównaniu z województwem dolnośląskim stopa bezrobocia

w powiecie trzebnickim była w 2019 r. wyższa, w kolejnym roku analizy była na takim samym poziomie, a w 2021 r. stopa bezrobocia w powiecie była niższa niż w województwie. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Komendę Powiatową Policji w Trzebnicy, która swoim zasięgiem działania obejmuje teren gminy Zawonia, w 2019 r. stwierdzono ogółem 50 przestępstw, w 2020 r. 39 przestępstw, a w 2021 r. 38 przestępstw, w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie, to po jednym przypadku w każdym roku analizy. Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2021 r. należały: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (20 przypadków, o 9 więcej w porównaniu z 2020 r.) oraz przestępstwa przeciwko mieniu (10 przypadków, o 4 mniej w porównaniu z 2020 r.). Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	liczba przestępstw		
	2019	2020	2021
stwierdzono ogółem przestępstw:	50	39	38
w tym popełnionych przez nieletnich:	1	1	1
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:			
przeciwko życiu i zdrowiu	4	1	2
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	13	11	20
przeciwko mieniu	28	14	10
przeciwko rodzinie i opiece	2	5	3
przeciwko wiarygodności dokumentów	0	2	0
przeciwko wolności seksualnej obyczajowości	0	0	1
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	5	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Trzebnicy.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Trzebnicy przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W rozpatrywanym okresie ich liczba ulegała znaczącym wahaniom (9 w 2019 r., 41 w 2020 r., 27 w 2021 r.).

Według danych I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Trzebnicy w 2021 r.

prowadzono 11 dozorów wobec 11 dorosłych mieszkańców gminy Zawonia oraz 9 nadzorów wobec 26 osób w sprawach rodzinnych i nieletnich. Szczegółowe dane dotyczące mieszkańców gminy wykazano w poniższych tabelach.

Tabela 9. Dozory prowadzone w latach 2019-2021

2019		2020		2021	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
12	12	5	5	11	11
w tym spraw:					
warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
4	4	0	0	5	5
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
4	4	4	4	3	3
dozory elektroniczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
2	2	1	1	1	1
dozory w środkach karnych i zabezpieczających					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
0	0	0	0	1	1
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
2	2	0	0	1	1
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
0	0	2	2	1	1
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
31	27	33	26	30	25

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Trzebnicy.

Tabela 10. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2019-2021

2019		2020		2021	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
1	1	7	17	9	26
w tym spraw					
w których została ograniczona władza rodzicielska					

liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
0	0	5	15	6	23
spraw nieletnich					
którzy dokonali czynu karalnego					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
0		1		0	
prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
0		1		1	
prezentują przejawy demoralizacji i dokonali czynu karalnego					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
0		0		2	

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Trzebnicy.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Przedstawione zostały informacje o jednostkach wspierających rodziny i dzieci w gminie Zawonia usytuowanych na terenie gminy oraz jednostkach udzielających wsparcia mieszkańcom gminy działających poza gminą.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

2.3.1.1. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2021 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do realizacji swoich zadań zatrudniał 12 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 3, pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 2, pozostali pracownicy – 6. Ponadto świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych zajmowało się 2 pracowników z firmy Progres w Oleśnicy. Z końcem 2021 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał dyrektor Ośrodka oraz 1 pracownik socjalny, zaś wykształcenie średnie kierunkowe – 2 pracowników socjalnych. Dodatkowo dyrektor GOPS-u posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 2 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

W 2021 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 962 mieszkańców gminy oraz 27 rodzin objętych pracą socjalną. Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, był spełniony.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące środków finansowych, które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował na świadczenia z pomocy społecznej w gminie oraz dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2019-2021.

Tabela 11. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2019-2021

wielkość wydatków (w zł)	2019	2020	2021
ogółem	1 272 944,03	1 308 863,64	1 555 124,35
w tym na świadczenia z pomocy społecznej	825 368,59	821 570,42	812 397,04
na zadania własne gminy	1 272 944,03	1 287 023,64	1 527 584,35
na zadania zlecone gminie	–	21 840,00	27 540,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Tabela 12. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2019-2021

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2019	2020	2021
ogółem	–	–	94 899,71 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	247	230	140
liczba rodzin	171	164	96
liczba osób w rodzinach	405	367	189
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	6,90%	6,25%	3,21%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2019-2021 malała z roku na rok. Analogicznie zmniejszyła się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione

w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej, aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2021 r. oraz powodów przyznania pomocy w latach 2019-2021.

Tabela 14. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2021 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	46
18-25 lat	3
26-35 lat	5
36-45 lat	11
46-55 lat	11
56-65 lat	40
66 lat i więcej	15
razem	131

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Tabela 15. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2021 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	10
pracuje dorywczo	2
nie pracuje	2
studiuje	0
uczy się	0
na rencie	15
na emeryturze	7
na zasiłku dla bezrobotnych	3
bezrobotny bez prawa do zasiłku	42
z powodu długotrwałej choroby	26

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
ubóstwo	117	109	104	279	225	192
bezdomność	2	3	2	2	3	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	17	18	11	107	112	68
bezrobocie	56	54	45	148	139	97

niepełnosprawność	66	64	59	132	126	118
długotrwała lub ciężka choroba	124	127	105	269	263	186
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	10	6	50	41	32
w tym rodziny niepełne	5	3	2	16	9	7
w tym rodziny wielodzietne	3	3	4	13	11	21
przemoc w rodzinie	1	1	0	1	1	0
alkoholizm	9	10	11	22	18	21
narkomania	1	1	1	1	1	1
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	4	0	1	5
zdarzenie losowe	2	0	1	9	0	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2021 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. W latach 2019-2021 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu ulegała wahaniom. Kolejną przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu zmniejszała się z roku na rok. Następnymi, pod względem liczby przyznanych świadczeń, powodami wsparcia udzielanego mieszkańcom były malejące pod względem liczby rodzin – niepełnosprawność i bezrobocie. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia z pomocy społecznej były także potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2019-2021 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2019-2021

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
pieniężna	166	160	145	171	164	129	405	279	217
rzeczowa	82	71	51	82	34	24	188	163	121
praca socjalna	X	X	X	72	72	80	159	159	162

poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	1	0	0	1	0	0	1	0	0
usługi opiekuńcze	6	2	3	6	2	3	6	2	3
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	1	0	0	5
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	7 osób (koszt: 146 234)	8 osób (koszt: 144 721)	6 osób (koszt: 148 721)	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

W latach 2019-2021 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, świadczona głównie w postaci zasiłków. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano ten rodzaj wsparcia, systematycznie malała. Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, które skorzystały z tej formy wsparcia, utrzymywała się na zbliżonym poziomie (po 159 osób w rodzinach w latach 2019-2020 i 162 w 2021 r.). Znaczącą formę wsparcia beneficjentów stanowiła pomoc rzeczowa, świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. W przypadku świadczeń rzeczowych liczba osób w rodzinach, którym w latach 2019-2021 przyznano pomoc, zmniejszała się z roku na rok.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 18. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	7	8	6
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	7	8	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. W 2019 r. zawarto 1 taki kontrakt, w 2020 r. kontraktów socjalnych nie zawierano, zaś w 2021 r. zawarto 33 kontrakty socjalne.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało w 2019 r. 81 dzieci i 110 osób dorosłych, w 2020 r. 71 dzieci i 165 osób dorosłych, a w 2021 r. 50 dzieci i 91 osób dorosłych. GOPS – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), udzielał pomocy rzeczowej w formie paczek i posiłków osobom i rodzinom, których dochód nie przekraczał 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. W 2021 r. przy wsparciu 16 Dolnośląskiej Brygady Obrony Terytorialnej we Wrocławiu wydano 1 680 bezpłatnych paczek żywnościowych, które przekazano 587 mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

W analizowanym okresie realizowano na terenie gminy Zawonia wiele działań i projektów na rzecz społeczności lokalnej, m.in. „Aktywna integracja w Gminie Zawonia”, „Razem do przodu”, „Wsparcie dzieci z rodzin popegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PPGR”.

Na terenie gminy Zawonia funkcjonuje także mieszkanie chronione wspierane, przeznaczone dla jednej osoby niepełnosprawnej, w podeszłym wieku lub przewlekle chorej.

Pracownicy Ośrodka realizowali również inne zadania pozaustawowe w ramach współpracy z instytucjami, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi, m.in. wykonywali procedury związane z naborem wniosków do Programu „Czyste powietrze”, który daje możliwość uboższej części społeczeństwa ubiegania się o dodatkowe środki finansowe.

W ramach świadczeń przyznawanych uczniom mieszkającym na terenie gminy znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, spełniającym kryterium dochodowe, w 2021 r. 24 uczniów otrzymało stypendia szkolne o charakterze socjalnym, wydatkowano na ten cel 28 393,79 zł, (z tego dotacja – 21 923,83 zł, środki własne – 5 480,96 zł).

Ośrodek współpracuje też z wieloma instytucjami i organizacjami. W 2021 r. w porozumieniu z Kuratorium Oświaty we Wrocławiu zorganizowano bezpłatne kolonie letnie dla 8 dzieci pochodzących z rodzin o niskich dochodach, a we współpracy z gminnymi jednostkami organizacyjnymi organizowano środowiskowe imprezy integracyjne, m.in. Piknik Rodzinny oraz wiele przedsięwzięć wzmacniających więzi rodzinne.

Ponadto pracownicy GOPS-u reagowali na bieżące potrzeby mieszkańców gminy, monitorowali sytuację osób niepełnosprawnych, starszych i samotnie mieszkających oraz zapewniali odpowiednią do okoliczności formę pomocy.

2.3.1.2. PIECZA ZASTĘPCZA, ASYSTENTURA RODZINY, ŚWIADCZENIE "ZA ŻYCIEM", ŚWIADCZENIA RODZINNE I ALIMENTACYJNE

W latach 2019-2021 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej w analizowanym okresie stale rosły. Dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Piecza zastępcza w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	12	13	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	89 220,02	137 710,79	164 344,38
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	2	2	2 spokrewnione
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych (w zł)	38 697,81	43 381,03	48 969,34

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

W latach 2019-2021 opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objęte były odpowiednio: 171, 164 i 143 rodziny, liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą Ośrodka wyniosła w 2019 r. – 81, w 2020 r. – 71 i w 2021 r. – 50, zaś liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wyniosła odpowiednio: 12, 10 i 6. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	171	164	143
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	81	71	50
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	12	10	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

W 2021 r. pracownicy GOPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ze względu na pandemię dominował kontakt telefoniczny, wizyty w środowisku były ograniczone. Edukowano w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy

w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do: rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej; rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej; rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Aby wypełniać należycie zadania nałożone ustawą, asystent rodziny powinien zaopatrzyć się we wzory (formularze) dokumentów określone przez podmiot zatrudniający asystenta, służące dokumentowaniu pracy z rodziną i podejmowanych przez niego działań. Asystent powinien mieć dostęp do dokumentów dotyczących dziecka i rodziny objętej asystą na temat: sytuacji prawnej dziecka i rodziców, rozwoju psychofizycznego dziecka; niepełnosprawności; zdiagnozowanych schorzeń; innych informacji ważnych dla pracy z dzieckiem i rodziną.

W posiadaniu asystenta powinien być raport zawierający opis i rezultaty działań prowadzonych na rzecz rodziny przed wejściem asystenta wraz z wykazem osób/instytucji prowadzących te działania. Asystent musi wiedzieć, kto, w jakim zakresie i z jakim skutkiem podejmował działania na rzecz rodziny po to, aby ich nie powielać, lecz wypełniać te sfery, w których występują wyraźne trudności, zaniedbania i deficyty oraz te, w których działania nie były w ogóle podejmowane.

Asystent rodziny powinien mieć warunki do własnego rozwoju, sprawdzenia i wzmacniania swoich kompetencji oraz poszerzania wiedzy. Niezależnie bowiem od formy zatrudnienia, asystent rodziny jest pracownikiem jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, jednostki gminnej lub jednostki pracującej na zlecenie gminy. Ma więc takie same prawa i obowiązki, jak pozostali pracownicy oraz prawo do ochrony przewidzianej dla pracowników wykonujących zadania publiczne.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Praca asystenta nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie tej samej gminy. Nie może on też prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W 2021 r. z usług asystenta korzystały w gminie 4 rodziny, w których wychowywało się 25 dzieci. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie.

Tabela 21. Asystentura rodziny w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	9	0	4
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	27	0	25
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	5	0	6
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	13 690,69	3 290,00	41 576,08

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „**Za życiem**” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie przyznano 1 takie świadczenie w 2019 r. i ponownie 1 takie świadczenie w 2020 r.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej gmina przyznawała mieszkańcom **świadczenia rodzinne**. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2019-2021.

Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	2 142 278,57	2 012 815,96	2 012 790,21
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	668	564	507

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2019-2021

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2019	2020	2021
zasilek rodzinny	4 918	3 841	3 283
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	18	14	9
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	83	37	39
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	96	90	90
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	415	392	323
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	284	223	182
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	632	576	500
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	900	786	725
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	34	30	21
zasiłek pielęgnacyjny	1 921	1 899	1 870
świadczenie pielęgnacyjne	346	346	414
specjalny zasiłek opiekuńczy	152	122	70
zasiłek dla opiekuna	113	70	59
świadczenie rodzicielskie	205	158	125
razem	10 117	8 584	7 710

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

W latach 2019-2021 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń z każdym rokiem malała. Istotne formy wsparcia stanowiły również dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, jak również zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez GOPS były świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie	33	29	29
liczba przyznanych świadczeń	415	379	391
wartość wydatków na świadczenia (zł)	151 200,00	144 727,61	151 021,62

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Wartość wydatków na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które w latach 2019-2021 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał mieszkańcom gminy, ulegała wahaniom, podobnie wahała się liczba przyznanych świadczeń w trakcie rozpatrywanego okresu.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program Rodzina 500+. W ramach tego programu w 2021 r. GOPS wypłacił świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 6 423 218,60 zł. W sumie w 2021 r. prawo do świadczeń posiadały 774 rodziny, a świadczeniem objęto łącznie 1 209 dzieci. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2021 r.

zakres danych	2021
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia w 2021 r.	774
liczba dzieci objętych świadczeniem (w sumie) w 2021 r.	1 209
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie)	6 423 218,60

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie w tej wysokości przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody. Od roku 2022 świadczenie jest realizowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2.3.1.3. KARTA DUŻEJ RODZINY

W latach 2019-2021 r. wydano w gminie w sumie 383 **Karty Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2021 r. poz. 1744) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają lub mieli łącznie na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania Karty przysługuje odpowiednio dziecku:

w wieku do 18. roku życia; w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba wydanych kart	137	215	31
liczba rodzin objętych wsparciem	69	119	15
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	14	25	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

2.3.1.4. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Kolejne tabele przedstawiają dane dotyczące liczby członków GKRPA, opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a także środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021.

Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	4	4	4

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Zawonia.

Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2019-2021

rodzaj	wartość w zł		
	2019	2020	2021
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	78 149,90	94 500,09	108 981,93

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Zawonia.

Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2019-2021

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2019	2020	2021
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	33 699,59	27 859,79	67 095,29
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	4 400	5 600	5 600

na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	38 099,59	33 459,79	72 695,29

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Zawonia.

W latach 2019-2021 środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie ulegały wahaniom. Wahały się także kwoty przeznaczone na walkę z alkoholizmem, natomiast środki na przeciwdziałanie narkomanii w 2020 r. wzrosły w stosunku do 2019 r., zaś w 2021 r. utrzymywały się na tym samym poziomie. W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2019-2021 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	5	9	8
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Zawonia.

W latach 2019-2021 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 5, 9 i 8 osób. W analizowanym okresie Komisja nie występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec osób uzależnionych z terenu gminy.

Jednym z działań w zakresie profilaktyki w 2021 r. było prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. GKRPA finansowała projekty związane z zagospodarowaniem czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz programy profilaktyczne poruszające problemy wynikające z uzależnień od alkoholu i narkotyków, a także kolportowała plakaty i ulotki traktujące o negatywnych skutkach uzależnień i przemocy.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, jak również Programu Wspierania

Rodziny w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii i programów, warsztatów, pogadanek i spotkań ze specjalistami oraz projektów promujących zdrowy styl życia, a także pozalekcyjnych zajęć sportowych, akcji społecznych i integracyjnych (pikniki rodzinne). Wykorzystano materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem i nie składała zawiadomień do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2019-2021 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2019	2020	2021
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Zawonia.

2.3.1.5. POMOC RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy w rodzinie oraz w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W 2021 r. członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli wśród rodzin z gminy 27 procedur „Niebieskie Karty” (wszystkie sporządzone przez Policję). W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego –

„Niebieskie Karty” zamknięto w 30 rodzinach. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	11	11	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	34	70	59
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	11	41	27
w tym sporządzone przez Policję	9	41	27
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	5	18	30
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	2	6	8
liczba spraw sądowych	0	1	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Zawonia.

Wobec sprawców przemocy domowej oraz osób przejawiających zachowania agresywne prowadzono działania korekcyjno-edukacyjne, w latach 2019-2021 objęto nimi 1 osobę w 2020 r.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 9 rodzinom (22 osobom w rodzinach) w 2019 r., 10 osobom (18 osobom w rodzinach) w 2020 r. i 11 rodzinom (21 osobom w rodzinach) w 2021 r., pomoc z powodu narkomanii w analizowanym okresie przyznano po 1 osobie w każdym roku analizy, natomiast pomoc z powodu przemocy w rodzinie przyznano 1 osobie w 2019 r. i ponownie 1 osobie w 2020 r.

W gminie Zawonia jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok GOPS-u, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego) działająca pod patronatem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Grupa Wsparcia AA, która objęła pomocą 8 osób, a także Punkt konsultacyjny funkcjonujący przy Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni.

2.3.1.6. EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA, SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat placówek systemu oświaty, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy.

Tabela 33. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli (etatów)
placówki wychowania przedszkolnego	3	186	8
w tym przedszkola	1	100	4
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	86	4

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Tabela 34. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli (etatów)
szkoła podstawowa	2	567	60

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Tabela 35. Placówki wsparcia dziennego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)

typ placówki	liczba	liczba dzieci objętych wsparciem
opiekuńcze (w tym koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze)	2	ok. 400
specjalistyczne, organizujące zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne	2	20

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Tabela 36. Placówki kultury w gminie w 2021 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	3 000	10
świetlice	11	3 000	11
biblioteki i filie	2	720	2
muzea, skanseny	1	600	3
inne: muszla koncertowa, sala sportowa	2	2 000	ok. 20

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Tabela 37. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2021 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty sportowo-rekreacyjne	4
kluby sportowe (łącznie z uczniowskimi)	3
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Walory naturalne i krajoznawcze gminy, cenne przyrodniczo tereny oraz dziedzictwo kulturowe, a także atrakcyjny mikroklimat sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji

i turystyki aktywnej (pieszej i rowerowej). Przez teren gminy przebiegają m.in. Międzynarodowy Szlak Rowerowy R9 Adriatyk-Bałtyk (Szlak Bursztynowy) oraz szlak rowerowy – Korona Kocich Gór, które pozwalają zwiedzać najciekawsze miejsca i obiekty. Warto dodać, że w latach 2019-2021 powstały na terenie gminy nowe obiekty sportowo-rekreacyjne i turystyczne – Zielona Strefa Aktywności przy ul. Zielonej w Zawoni oraz Centrum Inicjatyw Lokalnych w Czeszowie.

Poniższa tabela przedstawia pełen wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 38. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu		adres podmiotu
1.	Urząd Gminy Zawonia		ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie		
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej		
5.	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni		ul. Spacerowa 6, 55-106 Zawonia
6.	Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni z Filią w Czeszowie Wiejski Ośrodek Zdrowia w Czeszowie		Czeszów, ul. Topolowa 1, 55-106 Zawonia
7.	Apteka „Malwa”		ul. Spacerowa 4, 55-106 Zawonia
8.	Apteka „Pod Żółtą Wagą”		ul. Milicka 1, 55-106 Zawonia
9.	Punkt Apteczny „Panaceum” w Czeszowie		Czeszów, ul. Konopnickiej 6, 55-106 Zawonia
10.	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin w Zawoni		ul. Spacerowa 6, 55-106 Zawonia
11.	Grupa Wsparcia AA		ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
12.	Centrum Terapii Beata Szymańska		ul. Milicka 1, 55-106 Zawonia
13.	Gminny Ośrodek Kultury w Zawoni		ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia
14.	Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni		ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
15.	Gminna Biblioteka Publiczna w Zawoni Filia w Czeszowie		Czeszów, ul. Trzebnicka 3, 55-106 Zawonia
16.	Centrum Inicjatyw Lokalnych Czeszów		ul. Trzebnicka, 55-106 Zawonia
17.	Klub Seniora		ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia
18.	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym	ul. Szkolna 26, 55-106 Zawonia
		Przedszkole	
19.	Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym im. ks. Wawrzyńca Bochenka		Czeszów, ul. Konopnickiej 18, 55-106 Zawonia
20.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk”		
21.	Fundacja „Akademia Piłkarska Freekids”		ul. Milicka 20, 55-106 Zawonia

22.	Stowarzyszenie Klubu Sportowego „Victoria Zawonia”	ul. Szkolna 1, 55-106 Zawonia
23.	26 Szczep Harcerski „Agricola” w Czeszowie	Czeszów, 55-106 Zawonia
24.	Zielona Strefa Aktywności	ul. Zielona 5, 55-106 Zawonia
25.	Trzebnickie Stowarzyszenie „Uśmiech Dziecka”	ul. Daszyńskiego 44-46, 55-100 Trzebnica
26.	Świetlice wiejskie	Cielętniki, Czeszów, Czachowo, Głuchów Dolny, Kałowice, Niedary, Pęciszów, Rzędziszowice, Trzęsowice, Zawonia, Złotów
27.	Parafia pw. św. Jadwigi Śląskiej	ul. Trzebnicka 8, 55-106 Zawonia
28.	Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Czeszów, ul. Leśna 3, 55-106 Zawonia
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawoni	ul. Zielona 2, 55-106 Zawonia
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czeszowie	Czeszów, ul. Miłicka 7, 55-106 Zawonia
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Złotowie	Złotów 13, 55-106 Zawonia

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

W 2021 r. w gminie Zawonia funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego należące do archidiecezji wrocławskiej. Dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2021 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Św. Jadwigi Śląskiej (dekanat Trzebnica)	ul. Trzebnicka 8, 55-106 Zawonia
2.	Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (dekanat Trzebnica)	Czeszów, ul. Leśna 3, 55-106 Zawonia

Dane Urzędu Gminy Zawonia.

Wydział Duszpasterstwa Rodzin Archidiecezji Wrocławskiej (ul. Katedralna 13, 50-328 Wrocław) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Do głównych zadań tego referatu należą:

- planowanie, organizacja i nadzór nad prowadzeniem przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie;
- organizacja katolickiego poradnictwa rodzinnego;
- kształcenie i stała formacja specjalistów z zakresu poradnictwa rodzinnego;
- organizowanie i popieranie rozmaitych inicjatyw i działań w zakresie obrony życia;
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie duszpasterstwa rodzin (uroczystości diecezjalne, rekolekcje, nabożeństwa);
- przygotowywanie pomocy i materiałów w zakresie duszpasterstwa rodzin, przygotowania do małżeństwa i ochrony życia;
- współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi wspomagającymi rodzinę;
- utrzymywanie kontaktów i współpraca z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi służącymi umacnianiu i rozwojowi rodziny oraz obronie życia.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Archidiecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. mgr lic. Przemysław Vogt (tel. 664 048 148, e-mail: pvogt5@wp.pl), a diecezjalnej doradczyni życia rodzinnego mgr Maria Jolanta Szostkowska (tel. 607 379 306, e-mail: maria.szostkowska@wp.pl), natomiast koordynatorem doradców życia rodzinnego jest mgr Dariusz Stępień (tel. 660 664 693, e-mail: darek.1.stepien@gmail.com). Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Specjalistyczną pomocą rodzinie, małżeństwom i narzeczonym oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służy funkcjonująca przy Wydziale Duszpasterstwa Rodzin we Wrocławiu Specjalistyczna Poradnia Rodzinna (ul. Katedralna 4/8-9, 50-328 Wrocław). W Poradni przyjmują: pedagog – terapeuta (terapia NEST, terapia małżeńska, rodzinna i indywidualna, problemy wychowawcze, adopcje), psycholog (pomoc młodzieży i dorosłym, terapia rodzinna, małżeńska, indywidualna, problemy małżeńskie, rodzinne, problemy rodzin adopcyjnych i zastępczych), doradca życia rodzinnego (nauczyciel Naturalnego Planowania Rodziny), prawnik (prawo rodzinne, opiekuńcze, spadkowe), mediator i psychiatra.

Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych świadczy również Caritas Archidiecezji Wrocławskiej (m.in. Domy Opieki, Punkt Pomocy Charytatywnej, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Warsztaty Terapii Zajęciowej).

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Zawonia obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy** w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 40. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	b.d.	b.d.	b.d.
liczba dzieci z gminy adoptowanych	b.d.	b.d.	b.d.
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	1	2
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0

liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	8	10
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	2	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	5	6	8
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	0	0	0
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy.

Mieszkańcy gminy Zawonia korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Trzebnicy, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności). Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom gminy Zawonia.

Tabela 41. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	8	15	9
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	79	92	81
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	28	29	31
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	28	42	27
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	23	21	13

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Trzebnicy.

Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

zakres danych	2019	2020	2021
liczba rodzin	66	64	59
liczba osób łącznie w rodzinach	132	126	118

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Trzebnicy**. Placówka prowadzi profesjonalną działalność diagnostyczną, terapeutyczną, edukacyjną i profilaktyczną w zakresie wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielania dzieciom, młodzieży, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Poradnia

oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, diagnozy, terapie, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, prowadzi także działalność edukacyjną i informacyjną.

Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza gminy, świadczących wsparcie ludności z terenu gminy Zawonia.

Tabela 43. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Zawonia usytuowane poza gminą w 2021 r.

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
2.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Nowa 1, 55-100 Trzebnica
4.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica
5.	Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy Wydział Prewencji, Rewir Dzielnicowych	ul. ks. Wawrzyńca Bochenka 8, 55-100 Trzebnica
6.	Sąd Rejonowy w Trzebnicy	ul. Parkowa 4, 55-100 Trzebnica
7.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, Rodzinnych i Nieletnich	ul. św. Jadwigi 25A, 55-100 Trzebnica
8.	Kuratorium Oświaty we Wrocławiu	Pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław
9.	Poradnia Rodzinna przy rzymskokatolickiej parafii pw. św. Bartłomieja Ap. i św. Jadwigi w Trzebnicy	ul. Jana Pawła II 3, 55-100 Trzebnica
10.	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu	ul. Trzebnicka 42, 50-230 Wrocław
11.	Caritas Archidiecezji Wrocławskiej	ul. Katedralna 7, 50-329 Wrocław

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni.

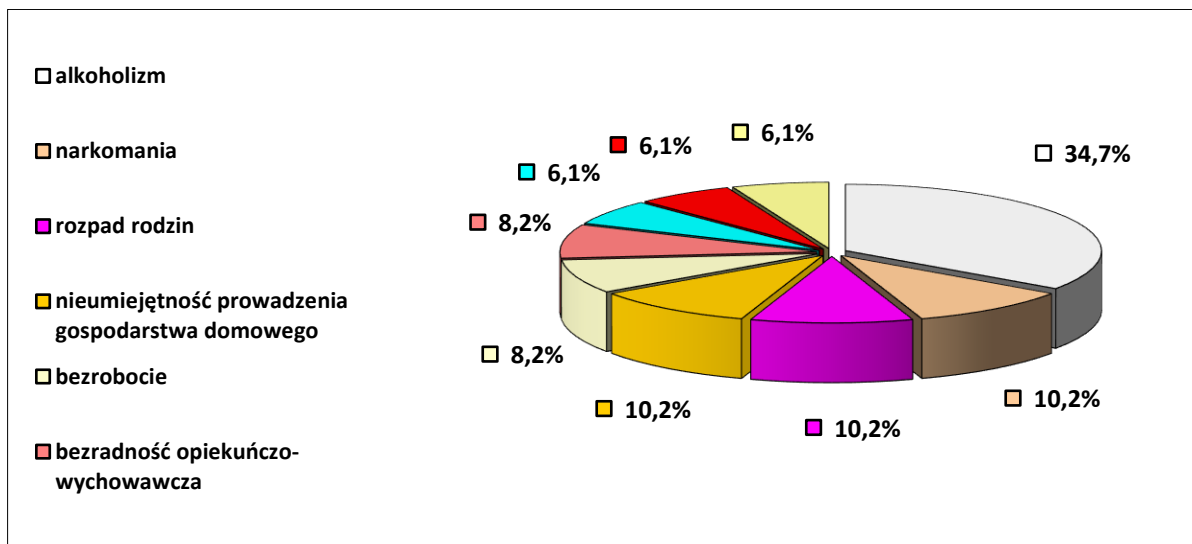
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 24 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

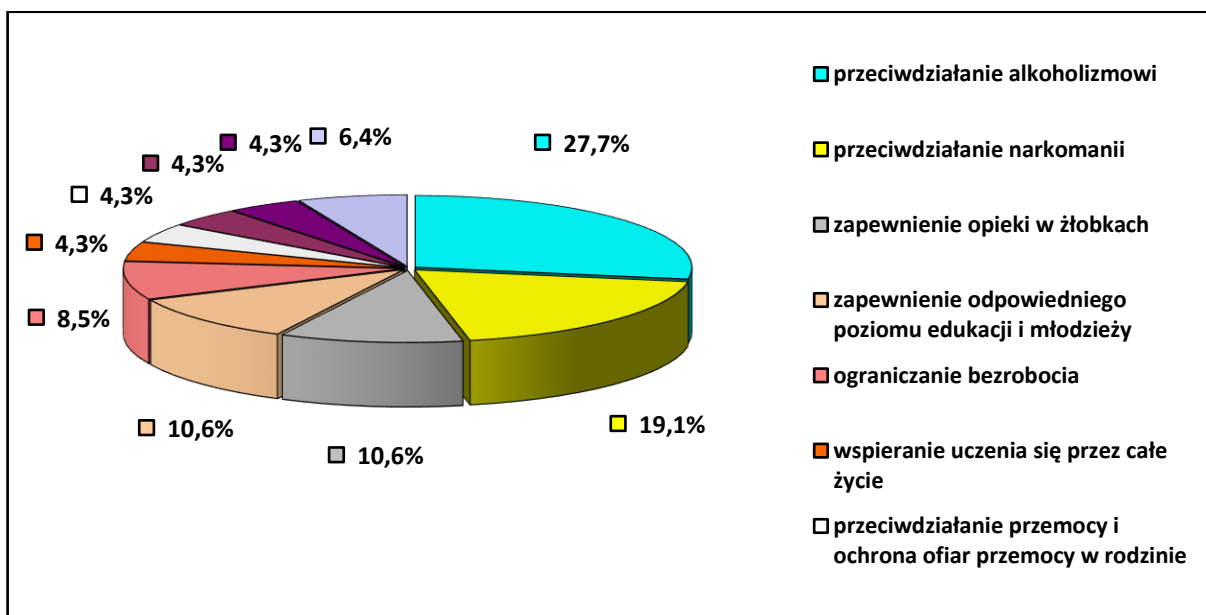

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Pytanie dotyczące problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (34,7%) oraz narkomanię, rozpad rodzin i nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego (po 10,2%). W dalszej kolejności wymieniali bezrobocie i bezzradność opiekuńczo-wychowawczą (po 8,2%) oraz ubóstwo i przestępczość (po 6,1%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich działania podejmowane i skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie są najbardziej niezadowolające. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

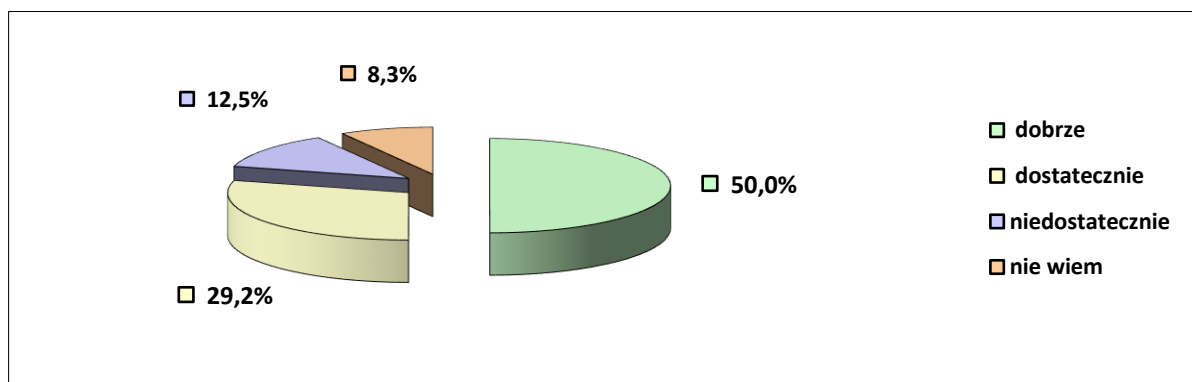
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (27,7%), przeciwdziałanie narkomanii (19,1%), zapewnienie opieki w żłobkach oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (po 10,6%), a także ograniczanie bezrobocia (8,5%), wspieranie uczenia się przez całe życie, przeciwdziałanie przemocy i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz ochrona zdrowia i wsparcie osób starszych (po 4,3%).

Badanie ankietowe pozwoliło także poznać opinie jego uczestników na temat oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Według połowy ankietowanych oferta w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Przeciwnego zdania było 16,7% badanych. Jedna trzecia respondentów nie przedstawiła opinii w tej sprawie. Kwestia opieki przedszkolnej w gminie została oceniona bardzo pozytywnie. Zdaniem trzech czwartych ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Tylko 4,2% badanych nie podziela tej opinii. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 20,8% pytanych.

Bardzo pozytywnie oceniono także ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według zdecydowanej większości (79,2%) badanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 12,5% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie nie potrafiło (8,3%) respondentów. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

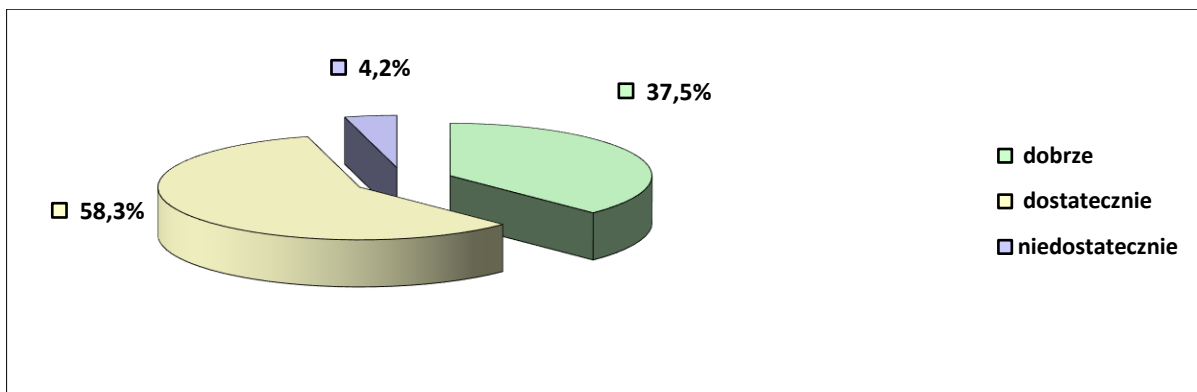
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie, bowiem ankietowani uznali ją za dobrą (95,7%) lub dostateczną (4,3%). Nikt z respondentów nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Jeśli chodzi o ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, to także została oceniona bardzo pozytywnie. Jako dostateczną uznało ją 56,6% badanych, zaś jako dobrą

oceniło ją 26,1% respondentów. Tylko 4,3% pytanym stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 13% ankietowanych.

Oferta w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców została oceniona pozytywnie, bowiem zdaniem 58,3% ankietowanych jest ona dostateczna, a kolejne 37,5% badanych przyznało, że jest dobra. Niewiele ponad 4% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

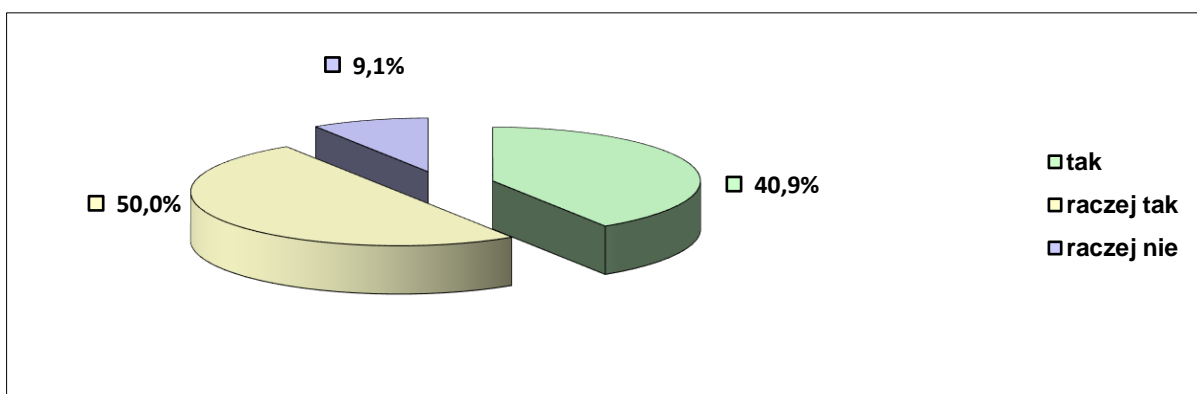
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (90,9%) respondentów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło 9,1% badanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na uruchomienie żłobka, poprawę funkcjonowania transportu publicznego oraz zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia psychologicznego, a także zintensyfikowanie działań profilaktycznych i przeciwdziałających uzależnieniom. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniono też tworzenie nowych

miejsc pracy na lokalnym rynku, rozszerzenie wsparcia dla rodzin niewydolnych wychowawczo, wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców oraz zorganizowanie dodatkowych miejsc w przedszkolu. Za równie ważne uznano zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji, dalszą rozbudowę bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej, tworzenie klubów sportowych oraz rozwój internetu światłowodowego.

Uczestnicy badania wskazywali także działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży. Respondenci wskazywali najczęściej na: zintensyfikowanie działań w zakresie zagospodarowania czasu wolnego uczniów, organizowanie zajęć kulturalnych i rekreacyjno-sportowych, rozszerzenie oferty kół zainteresowań rozwijających pasje i uzdolnienia uczniów, tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży, klubów sportowych oraz warsztatów i zajęć edukacyjnych. Ankietowani za konieczne uznali zapewnienie dostępu do specjalistów – psychologów, pedagogów i terapeutów, zintensyfikowanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych w obszarze uzależnień i przemocy oraz edukacji prozdrowotnej i seksualnej. Zwrócono także uwagę na potrzebę rozbudowy sieci ścieżek rowerowych, usprawnienia komunikacji publicznej i organizowania spotkań integracyjnych dla różnych grup wiekowych.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki systemu oświaty, Policję, Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Gminy w Zawoni oraz podległe mu jednostki, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Inicjatyw Lokalnych, a także psychologów oraz inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

Uczestnicy badania mieli także możliwość podzielenia się uwagami dotyczącymi sytuacji rodzin i dzieci zamieszkujących w gminie. Według respondentów rodzice poświęcają zbyt mało czasu swoim dzieciom, a brak odpowiedniej opieki i kontroli może skutkować problemami wychowawczymi.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyło również badanie ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Pomogło ono zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliło uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych,

profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 2 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych i dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. ks. Wawrzyńca Bochenka w Czeszowie (liczba uczniów: 103, liczba nauczycieli: 21, oddziały przedszkolne),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zawoni (liczba uczniów: 358, liczba nauczycieli: 47, oddziały przedszkolne).

Zasoby i oferta szkolna. Z analizy ankiet wynika, że obie szkoły zatrudniają pedagoga, logopedę i doradcę zawodowego, a 1 z nich zapewnia opiekę pielęgniarską i pomoc psychologa. Placówki z terenu gminy Zawonia posiadają sale gimnastyczne i boiska sportowe, umożliwiają także korzystanie z Internetu. Obie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, zaś 1, w razie zaistniałej potrzeby, także nauczanie indywidualne. W żadnej z ankietowanych szkół nie utworzono klasy lub grupy integracyjnej. W obu placówkach prowadzone są też zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne oraz terapie psychologiczne, trening umiejętności społecznych i EEG Biofeedback.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach. Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, sportowe, artystyczne (teatralne), informatyczne, edukacyjne, projektowe oraz wolontariat.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów. Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 44. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	1	1
sięganie po alkohol	–	–	2

sięganie po narkotyki	–	–	2
niszczenie mienia szkolnego	2	3	–
kradzieże na terenie szkoły	–	–	2
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	2	1
udział w grupach negatywnych	–	–	2
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	11	–
autoagresja	2	3	–
ucieczki z domu	–	–	2
przestępczość ujawniona	–	–	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	7	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 45. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17
zaniedbanie	–
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc w rodzinie	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 11 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 7 przypadków wymagających nadzoru kuratora sądowego, po 3 przypadki niszczenia mienia szkolnego i autoagresji, 2 przypadki dyskryminacji w grupie rówieśniczej, a także 1 przypadek palenia papierosów. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 17 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także 1 przypadek uzależnienia i 1 przypadek przemocy w rodzinie.

Przedstawiciel jednej z badanych placówek nie był w stanie stwierdzić, czy w ciągu ostatnich trzech lat nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów, zaś drugi uczestnik badania taki wzrost w analizowanym okresie dostrzegł. Jego zdaniem dotyczy to w szczególności agresji rówieśniczej, autoagresji oraz problemów emocjonalnych, zachowań depresyjnych i wycofania społecznego, a także niszczenia mienia.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach dzieci i uczniów, to obaj uczestnicy badania mieli trudności ze stwierdzeniem, czy w ciągu trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez obu uczestników badania.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli placówek zadowolająca. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Rodzinny, kuratorów sądowych, Policję, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury oraz sołectwa Czeszów, Złotów i Trzęsowice.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy rzeczowej. Placówki zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz wsparcie pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą korzystać z konsultacji oraz porad pedagogów i psychologów szkolnych, zapewniane jest im także wsparcie wychowawców i dyrektorów. Placówki monitorują sytuację rodzinną uczniów, a w razie zaistnienia niepokojących zjawisk kierują do sądu wnioski o zbadanie warunków życia i środowiska rodzinnego dzieci. Szkoły ściśle współpracują w tym zakresie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Zespołem Interdyscyplinarnym.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia liczby godzin pracy specjalistów – pedagogów i psychologów szkolnych.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się

następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • wychodzenie przez instytucje kulturalne do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • nieanalizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • brak specjalistów pomagających ofiarom przemocy w rodzinie (terapeuty rodzinnego) • niedostateczne działania profilaktyczne w zakresie przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i niezwiększająca się liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • niewzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • pozyskiwanie środków zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • niewystarczający zakres wsparcia poradnictwa specjalistycznego • niewielkie zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe, wychodzenie przez instytucje kulturalne do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego oraz

działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, a także kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. Jeśli chodzi o zagrożenia, to wskazano na niezmiernie szkodliwe społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie, niewystarczający zakres wsparcia poradnictwa specjalistycznego oraz niewielkie zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • działania samorządu na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień • funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • niewystarczający monitoring nad osobami uzależnionymi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • brak wzrostu zagrożenia przestępczością wśród nieletnich • działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień prowadzone wśród dzieci i młodzieży • zwiększenie dostępu do placówek wsparcia dla uzależnionych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak kompleksowych programów prozdrowotnych • występujące uzależnienia • wzrastające zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* wskazuje mocne strony: zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do

pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów, realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, działania samorządu na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, jak również zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień oraz funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Zagrożenia to z kolei: brak kompleksowych programów prozdrowotnych, występujące uzależnienia oraz wzrastające zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • zachęcanie mieszkańców przez samorząd gminy do podejmowania inicjatyw lokalnych • stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymagająca dostosowania do aktualnych potrzeb liczebność kadry i placówek pomocy społecznej • migracje i napływ ludności z gmin ościennych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • posiadanie przez gminę możliwości pozwalających na poszerzenie i podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • niewzrastająca liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną • starzenie się społeczeństwa i wynikająca z tego konieczność zwiększenia liczby pracowników społecznych świadczących usługi w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi

Analiza uwarunkowań dla obszaru *kapitał społeczny i ludzki* pokazała zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, zachęcanie mieszkańców przez samorząd gminy do podejmowania inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej. Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną oraz starzenie się społeczeństwa i wynikająca z tego konieczność zwiększenia liczby pracowników społecznych świadczących usługi w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi – to istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 4, co wskazuje na realizację większości założeń programowych. W uzasadnieniu oceny napisano, że pomimo pandemii prowadzono pracę socjalną, podtrzymywano kontakt z klientami oraz na bieżąco dokonywano wypłat świadczeń, a praca Ośrodka przebiegała bez większych zakłóceń.

Zespół wskazał trudności w realizacji założeń programowych, osiągnięcia, jakie odnotowano, działania, których nie udało się zrealizować, przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować, a dodatkowo najważniejsze projekty, które zostały zrealizowane.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- wiele zadań i programów nie zostało wdrożonych w życie z uwagi na pandemię COVID-19.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną,
- podtrzymywanie zatrudnienia asystenta rodziny.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- nie ustanowiono rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz nie organizowano dla nich szkoleń,

- nie utworzono grup wsparcia dla rodzin, w tym samopomocowych, dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- nie udało się zrealizować zadania związanego z rozwojem w gminie mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz seniorów, rodzin i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,

kontynuacja:

- doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną,
- dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny,
- zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji,
- wzmacnianie więzi rodzinnych, m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych,
- wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne,
- opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów i projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim,
- upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym,
- udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- rozwijanie w gminie mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego,
- promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej,
- zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego,
- zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji,
- prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości,

- patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawa bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych,
- podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania,
- zapewnienie w gminie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej,
- organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno-wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie.
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach, kulturze, sporcie i rekreacji, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne),
- zapewnienie dostępu do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły,
- wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
- rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności,
- upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej,
- podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Zawonia na lata 2019-2021 wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra

Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych, w tym resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Realizowany jest rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Działania w tym zakresie prowadzi GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2021 r. zainicjowano na terenie gminy projekt partnerski – „Aktywna integracja w Gminie Zawonia”, który realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Oś priorytetowa 9: Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1 Aktywna integracja – konkursy horyzontalne; Numer projektu RPDS.09.01.01-02-0017/20. Projekt skierowany jest do 33 osób: biernych zawodowo i bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym 7 osób z niepełnosprawnością, zamieszkałych w województwie dolnośląskim, w gminie Zawonia, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w wieku powyżej 18 lat.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Zawonia na lata 2022-2024 jest następujący:

Rozwijanie w Gminie Zawonia systemu wsparcia sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ RODZINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie ze szczególnym uwzględnieniem rodzin korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki przedszkolne placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia NGOs Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Wspieranie rodzin przez asystenta rodziny.	2022-2024	GOPS UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.	2022-2024	GOPS UG placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kobiet w ciąży objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba wypłaconych świadczeń „Za życiem” 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie wsparcia kobietom w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2022-2024	GOPS UG PUP NGOs lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2022-2024	GOPS UG PCPR NGOs Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru - liczba rodzin objętych terapią i mediacją 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2022-2024	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci

		<p>jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs Kościoł</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
<p>Wspieranie rodzin wielodzietnych.</p>	<p>2022-2024</p>	<p>UG RG GOPS placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs Kościoł</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
<p>Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.</p>	<p>2022-2024</p>	<p>GOPS PCPR ROPS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej,

				<p>członków ZI i GKRPA.</p> <ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2022-2024	UG RG GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe placówki kultury światlice	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży

Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.	2022-2024	placówki oświatowe GKRPA GOPS PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj programów profilaktycznych - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie prawidłowych postaw życiowych - eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2022-2024	GOPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs Kościół	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> - motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmocnienie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży

				<ul style="list-style-type: none"> - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2022-2024	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2022-2024	placówki oświatowe placówki kultury GOPS NGOs Kościół lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY I PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie kompetencji rodzinnych
---	-----------	---------------------------	---	--

rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.		placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs PPP PCPR media lokalne Kościoł		<ul style="list-style-type: none"> - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2022-2024	UG RG GOPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba imprez - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu międzypokoleniowego - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2022-2024	ZI GKRPA GOPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR PZP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin

		placówki ochrony zdrowia		
Podejmowanie na terenie gminy, w tym szczególnie w placówkach oświatowych, działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień oraz przestępczości i jej skutków.	2022-2024	GKRPA ZI GOPS placówki oświatowe placówki kultury świetlice jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja PZP NGOs	- liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury świetlice GOPS	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży

		placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE		
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań dla mieszkańców gminy.	2022-2024	UG RG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki zdrowotnej.	2022-2024	placówki oświatowe GKRPA ZI GOPS Policja PPP	- liczba zajęć - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne

				<ul style="list-style-type: none"> - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
<p>Podjęmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.</p>	2022-2024	<p>placówki oświatowe Policja Kościół</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
<p>Współpraca z Policją w zakresie eliminowania zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, oraz zapewniania bezpieczeństwa na drodze</p>	2022-2024	<p>UG RG Policja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy, w tym przez nieletnich - liczba podjętych działań w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy

			- liczba zrealizowanych inwestycji drogowych w celu podniesienia bezpieczeństwa na drodze	- wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
--	--	--	---	--

CEL OPERACYJNY 5.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, ZI, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia NGOs Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin

				- wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2022-2024	UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP	- rodzaj podjętych działań	- poprawy efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2024	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba procedur Niebieska Karta	- przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;

- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.

Zebrane informacje zostaną wykorzystane do opracowania sprawozdania podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Wspierania Rodziny przedstawi Wójtowi i Radzie Gminy Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń Programu, niemniej monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do złagodzenia niekorzystnych tendencji, ale też może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2019-2021	10
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2019-2021	11
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2019-2021	11
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2019-2021	11
Tabela 6. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2019-2021	12
Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2019-2021	12
Tabela 8. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2019-2021	13
Tabela 9. Dozory prowadzone w latach 2019-2021	14
Tabela 10. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2019-2021	14
Tabela 11. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2019-2021	16
Tabela 12. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2019-2021	16
Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021	16
Tabela 14. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2021 r.	17
Tabela 15. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2021 r.	17
Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021	17
Tabela 17. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2019-2021	18
Tabela 18. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2019-2021	19
Tabela 19. Piecza zastępcza w gminie w latach 2019-2021	21
Tabela 20. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2019-2021	21
Tabela 21. Asystentura rodziny w gminie w latach 2019-2021	23
Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2019-2021	23
Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2019-2021	24
Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021	24
Tabela 25. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2021 r.	25
Tabela 26. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2019-2021	26
Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021	26
Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2019-2021	26
Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2019-2021	26
Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2019-2021 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	27
Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2019-2021 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie	28
Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021	29
Tabela 33. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)	29
Tabela 34. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)	30
Tabela 35. Placówki wsparcia dziennego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)	30
Tabela 36. Placówki kultury w gminie w 2021 r.	30
Tabela 37. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2021 r.	30
Tabela 38. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	31
Tabela 39. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy w 2021 r.	32
Tabela 40. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2019-2021	33
Tabela 41. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2019-2021	34
Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021	34

Tabela 43. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Zawonia usytuowane poza gminą w 2021 r.....	35
Tabela 44. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020.....	40
Tabela 45. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020...	41
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?.....	35
Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?.....	36
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	37
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?.....	38
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	38

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Programu Wspierania Rodziny wynika wprost z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022r., poz. 447 z późn. zm.).

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

Program ma na celu wzmocnienie pozycji rodziny i dziecka w Gminie Zawonia poprzez podejmowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą realizowane w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.